

Nysetra på Østkjølen i Alvdal.

Fortalt av Ingrid Olaug Utgard 19.juni 2016 til turgruppe Alvdal Turforening.

På Nysetra er det 7 setervanger og 9 hytter.

Bakkenvangen - tilhørende i dag Ole Johan Utgard , er det litt vanskelig å si hvor gammel er , men under restaurering for noen år siden ble det funnet en plankebit som det var skåret 1841 på. Garden og setra stammer fra Nestebyjordet i Alvdal (i dag garden til Embret Aashaug som er delt til flere med skog og jord nå i år).

Siste sommeren det var setring var antageligvis i 1971.

Når Ingrid Olaug var på setra mens hun var "liten" var det mye å finne på. Lekte ute, klatret i trær, sprang opp på Vesleåsen, fisket i Kvennbekken og besøkte andre unger på setran omkring. Det var mye liv på alle setrene, massevis med ku, kalver , griser og katter. Nå gror stier og utmarka igjen og det er ikke så mye folk her som før.

Ekstra stas var det å passe grindene på setra, når noen passerte med bil kunne en være så heldig å tjene seg noen ører!

Nærmeste setra til Bakkenvangen er Løkkenvangen, som i dag eies av Arve Løkken. Kari og Iver Nerli leide denne setra i mange år. De hadde ku og geit. Kari hadde barnetekke, så hun fikk besøk av mange unger. Etter at de sluttet å setre var det Nora og Arne Løkken som bebodde setra. De var de første som kom om våren og de siste som reiste om høsten. Løkken slapp sauene sin her. Nora var flink som sauepasser, hun kom ofte i morgenkåpe tidlig om morran og gav mjøl til sauene som kom frem. Hun fulgte kom med hvilke sauer som var frem og hvem som eide dem.

Nora og Arne bodde i den lille kåken ovafor setra som de kalte fesiko. Hvorfor dette navnet? Jo fordi han fes når han la ned en bjelke under bygginga. Arne var fra Valdres, hadde sterk dialekt som var uvant i Østerdalen, sa mye rart og var veldig gjestfri. Ofte ba han inn folk som kom gående fra hotellet på Tronsvangen. Nora ble sliten av alle besøkene og Arne måtte kjøpe inn kaker selv og fikk da navnet Arnekake. Han ble ofte kalt "Kokken" fordi han var utdannet kokk.

De store lerketrærne sør på Løkkenvangen har blitt felt i år. Det er noen få slike trer på Østkjølen noen steder, alle har blitt pantet. De som ble felt var visstnok 74 år.

Stortorhaugvangen (Randmælsvangen). Er setra utafor Løkken. Eies i dag av Asmund Pedersen. Hans mor Borgny var den siste som setret her til godt utpå 1980 tallet. I dag står kun seterhuset igjen. Fjøset og løa er revet, på løa var det skifer fra Svartbekkjølen. Det var 6

unger på vangen, så her var det liv og røre! Det er 2 hytter nørst på Stortorhaugvangen. Den først eies av Svein Pedersen og den andre av Gerd Marie og Terje Ween.

Setra ovenfor Bakkenvangen tilhører Trond Grøtting. I dag Øymovangen. Kari og Iver Nerli leide også denne en stund. Ingrid Olaus husker godt at Reidun Grøtting var budeie her noen år. Inne på denne vangen er det ei hytte, litt usikker på eier, det kan være Bård Grøtting.

Nordafor Øymovangen har vi Høieggvangen. Det var Olga Johanne og Karl Høieggen som eide den mens Ingrid Olaus var yngre. Ingrid Olaus synes det var så hyggelig der, de pyntet til helga, de satte opp einer og lauv. Det var lavt i inngangsdøra som en måtte bøye seg når en gikk inn. Den gamle setra er borte, men ei gammel løe som stod utpå vangen er flyttet og bevart. Det var så mye fine ballblomster på vangen, men en torde aldri å plukke før en hadde spurt. Det er Anne Marie Engebretsen som sier setra i dag, hun har satt opp ei ny hytte og uthus.

Nordafor Høivangen ligger Skulemestervangen, den brukes i dag som hytte av Unni og Jan Rausand. Han vokste vel opp i et hus i Brenna ovenfor Steia med 11 søsken. Vangen kommer i dag fra eiendommen "Skulemestervangen" på Sjulhus som eies av Signe Sørhuus.

Da er det igjen ei seter og det er Klokkevangen. Det ble brukt som feriested for lærere som ofte var klokke i kirka, derfor navnet. I 1941 ble eiendommen levert til Hedmark Fylke som seter for Nord-Østerdal Humorskole. Anna og Johannes Skogen brukte setra i mange år og setret der. En husker særlig godt høyhørsene her. Når gror det igjen og naturen er i ferd med å ta det tilbake. Eivind Negård har satt opp ei lita hytte på vangen. Ellers står både seterstua og løa igjen.

Nordafor jelen har vi Prestvangen og på høyre hånd hytta til Sverre Sørbø. Den er satt opp av gammelt tømmer fra det gamle pleiehjemmet der Sørbø bor i dag.

Nordafor Klokkevangen er det satt også opp ei hytte av materialer fra det gamle pleiehjemmet, det er Sverre Sørbø sin bror som eier denne.

På en liten haug nordafor der igjen er det ei hytte som eies av Vidar Avlesen (sønn av Harald og Åslaug Solvang Avlesen. Hytta nord for der igjen eies av Steinhild Solvang, eller muligens en av sønnene.

Nyeste hytta på Nysetra tilhører Anne Skogen og Odd Torstensen. Den gamle hytta skal rives. I skråningen ovenfor dem ei hytte som eies av Ranveig Stabel Mathisen (slekt av Steinhild Solvang)

Så har vi ei hytte igjen og det er hytta til søster mi, oppe på Åsen mot Sjulhusvangen, eies i dag av Helga og Håvard Svarttjernet. Nydyrkninga der igjen er det Ole Johan Utgard som eier, sønn til Ingrid Olaus.

Rart å tenke på hvordan tidene har forandret seg. Men jeg skulle ønske at flere kunne oppleve seterlivet som barn, det er så mange gode minner å tenke tilbake på og kanskje noe av det aller fineste i livet mitt.

Referent : Johan Ragnar Eggen - etter notater og fortalt av Ingrid Olaug Utgaard

Fortalt til turgruppen fra Alvdal Turforening på vei tilbake fra Kvennberget i Tron.

(for mere info vises til boka "setrene på Østkjølen) av Per Arnfinn Bergebakken.

Dikt fra Ole Johan Utgard - sønn av Ingrid Olaug, som avslutning på sin historiefortelling:

STIEN OPPÅ VESLEÅSEN.

Stien lokker, stien drar
ei lang fortelling av Fote Far
Vil du vite og forstå
hva stien vil må du gå

Stien svinger, stien skjær
over Fjell og mellom trær
Hviske gjennom bjørkeslør:
- Folk har vandra stien Før.....